

**УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
КОСОВСКА МИТРОВИЦА**

Република Србија
Аутономна покрајина Косово и Метохија
УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

Бр. 420/22
20.04. 2022 г.
ПРИШТИНА - КОСОВСКА МИТРОВИЦА

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
Бр. 22-320
21.04. 2022 год.
ПРИШТИНА

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЊУ
ЕКОНОМСКОГ ФАКУЛТЕТА**

Одлуком Наставно-научног већа Економског факултета број 313/22 од 30.03.2022. године, формирана је Комисија за оцену докторске дисертације под насловом „**ДЕТЕРМИНАНТЕ ОДРЖИВОСТИ ПОСЛОВАЊА И ПРОФИТАБИЛНОСТИ МАЛИХ И СРЕДЊИХ ПРЕДУЗЕЋА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У УСЛОВИМА COVID-19**“, кандидата Иване Мариновић Матовић, у саставу:

1. др Љиљана Арсић, редовни професор Економског факултета Универзитета у Приштини, Косовска Митровица – председник
2. др Тамара Рађеновић, доцент Факултета Заштите на раду Универзитета у Нишу – члан
3. др Дарко Марјановић, виши научни сарадник Института економских наука у Београду – члан
4. др Тања Станишић, ванредни професор Факултета за хотелијерство и туризам у Врњачкој Бањи Универзитета у Крагујевцу – члан
5. др Милош Павловић, доцент Економског факултета Универзитета у Приштини, Косовска Митровица – ментор

На основу прегледа и анализе достављене докторске дисертације Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1.1. БИОГРАФИЈА

Име, име родитеља, презиме: Ивана (Миодраг) Мариновић Матовић
Датум и место рођења: 07.05.1973. Ниш, Србија

1.2. ОБРАЗОВАЊЕ

ОСНОВНЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ:

Година уписа: 1991	Година завршетка: 1996	Просечна оцена током студирања: 9,21
Универзитет: Универзитет у Нишу		
Факултет: Економски факултет		
Студијски програм: Привредни развој		
Академско звање: Дипломирани економиста		

МАГИСТАРСКЕ СТУДИЈЕ:

Година уписа: 1996	Година завршетка: 2004	Просечна оцена током студирања: 8,70
Универзитет: Универзитет у Нишу		
Факултет: Економски факултет		
Студијски програм: Менаџмент		
Академско звање: Магистар економских наука		

ДОКТОРСКЕ АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ:

Година уписа: 2019	Просечна оцена током студирања: 9,17
Универзитет: Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици	
Факултет: Економски факултет	
Студијски програм: Пословна економија	
Број до сада остварених ЕСПБ бодова: 150	

2. ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Детерминанте одрживости пословања и профитабилности малих и средњих предузећа у Републици Србији у условима *Covid-19*

2.2. ОБИМ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација садржи 243 стране текста стандардног компјутерског формата (величина фонта 12, проред 1,5), 3 поглавља, 18 слика, 46 табела и 2 прилога. На почетку рада дати су резимеи на српском и енглеском језику, након чега следи Садржај. Главни део рада структуриран је на следећи начин: Увод (стр. 1-6); 1. Значај малих и средњих предузећа за развој националне привреде (стр. 7-31); 2. Специфичности пословања малих и средњих предузећа у условима кризе (стр. 32-91); 3. Емпиријско истраживање детерминанти одрживости пословања и профитабилности малих и средњих предузећа у Републици Србији у условима *COVID-19* (стр. 92-173); Закључак (стр. 174-181). Сваки део рада систематично је подељен на велики број подналова. Следи Литература (стр. 182-211) са 346 библиографских јединица. На крају дисертације налазе се Прилози (стр. 212-230) који садрже Анкетни упитник (Прилог 1, стр. 212-220); и *COVID-19* – Сви прописи, акти и уредбе – Република Србија март 2020 – новембар 2021. године (Прилог 2, стр. 221-230).

2.3. ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација *„Детерминанте одрживости пословања и профитабилности малих и средњих предузећа у Републици Србији у условима Covid-19“* кандидата Иване Мариновић Матовић у целини представља оригинално научно дело и вредан допринос истраживаном феномену утицаја кризе изазване Covid-19 пандемијом на различите сегменте пословања малих и средњих предузећа. Оригиналноста дисертације огледа се најпре у избору теме (криза изазвана Covid-19 пандемијом довела до промена у пословању предузећа како на нивоу националних привреда, тако и на глобалном нивоу), у идентификацији и анализи доступне литературе, развоју методолошког оквира истраживања, као и у анализи резултата истраживања.

У уводном делу дисертације кандидат најпре излаже значај и актуелност изабране теме истраживања, основни научни проблем, и даје посебан осврт на предмет и циљ истраживања, преглед литературе, као и на хипотезе које ће бити тестиране. Осим образложења теме, предмета и циља истраживања, на крају уводног дела кандидат даје кратак осврт на поглавља дисертације.

У првом поглављу дисертације под називом: *„Значај малих и средњих предузећа за развој националне привреде“*, након теоријског образложења основних појмова који представљају предмет истраживања, детаљно се разматра појам и значај малих и средњих предузећа, истичу основне карактеристике и најзначајнији организациони облици ових предузећа у Републици Србији. Аутор је усмерио пажњу на опис процеса оснивања малих и средњих предузећа, са уводним освртом на специфичности институционалног окружења за развој ових предузећа у Републици Србији. Посебну вредност овог дела дисертације представља сагледавање специфичности управљачке функције у малим и средњим предузећима, улога и значај планирања, организовања, управљања људским ресурсима и контролисања у савременим условима.

Друго поглавље, под називом: *„Специфичности пословања малих и средњих предузећа у условима кризе“*, након фокусирања на анализу концепта пословне кризе, појам и типологију криза, обрађује узроке настанка криза и њихов значај у савременим условима пословања. Анализирају се специфичности кризе у условима Covid-19 пандемије, пре свега еволуција Covid-19 пандемије и последични макроекономски ефекти, у виду избијања глобалне економске кризе. Испитују се утицај и последице Covid-19 кризе на економску активност у Републици Србији, односно ефекти пандемије на пословање малих и средњих предузећа. Након сагледавања мера предузетих у Републици Србији у циљу очувања ликвидности малих и средњих предузећа, и целокупне привредне активности, кандидат је указао на специфичности управљања кризом у малим и средњим предузећима са аспекта значаја управљања за опстанак ових предузећа.

Треће поглавље дисертације, под називом: *„Емпиријско истраживање детерминанти одрживости пословања и профитабилности малих и средњих предузећа у Републици Србији у условима Covid-19“*, представља емпиријски приступ истраживачкој теми и започиње описом дизајна емпиријског истраживања. Кандидат представља избор извора података и методе истраживања. За потребе истраживања сачињен је упитник и спроведено истраживање међу оснивачима, менаџерима и власницима малих и средњих предузећа. У овом поглављу кандидат најпре сумира резултате емпиријског истраживања, представља

их табеларно и графички уз навођење одговарајућих образложења, а затим анализира резултате истраживања, врши валидацију хипотеза и дискусију резултата. Кандидат презентује дискусију добијених резултата у односу на претходно дефинисан предмет и циљеве истраживања, полазна истраживачка питања и постављене хипотезе, као и у контексту постојећих релевантних истраживања. На основу спроведене анализе формулисане су препоруке за менаџмент малих и средњих предузећа, као и за макро менаџмент, са циљем унапређења одрживости пословања и профитабилности малих и средњих предузећа у условима кризе. На крају овог поглавља кандидат је указао на ограничења у спроведеном истраживању, као и на препоруке за будућа истраживања.

У закључку дисертације кандидат истиче кључне размере и последице *Covid-19* пандемије на пословање малих и средњих предузећа у Републици Србији. У овом завршном делу рада детаљно се систематизују најважнији закључци до којих је кандидат дошао теоријским и емпиријским истраживањем. У закључку је потврђен значајан позитиван утицај одређених детерминанти на опстанак, одрживо пословање и профитабилност малих и средњих предузећа у условима кризе изазване *Covid-19* пандемијом.

2.4. ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА (који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације)

- **Marinović Matović, I., Vemić Đurković, J. (2021).** Covid-19 impact on trade and production organizations: The effects of governmental measures in the state of emergency, Thematic Collection of Papers of International Significance - *Psychology of disaster, state of emergency and their effects on health*, Faculty of Philosophy, Kosovska Mitrovica, pp. 135-151. <https://drive.google.com/file/d/11ax7LaCLTzI8S2WxI7znKDvFMLME-WQA/view> (Категорија M14)
- **Marinović Matović, I., Lazarević, A. (2021).** Business revenue and job retention during COVID-19 crisis in manufacturing sector in Serbia, *Business Excellence and Management*, Vol. 11, Special Issue 2, pp. 113-128. <https://doi.org/10.24818/beman/2021.S.I.2-09> (Категорија M23 – ERIH PLUS)
- **Marinović Matović, I. (2020).** PESTEL Analysis of External Environment as a Success Factor of Startup Business, *ConSciens Conference Proceedings "Pandemics and their impact on Society"*, ConSciens Conference on Science and Society, September 28-29, pp. 96-102. <https://doi.org/10.5281/zenodo.4058794> (Категорија M33)
- **Marinović Matović, I., Arsić, Lj. (2020).** Ecological Dimension of Pestel Analysis in Small Enterprises in the Republic of Serbia, *Recycling and Sustainable Development*, 13 (2020), pp.63-71, <https://doi.org/10.5937/ror2001063M> (Категорија M51)

3. РЕЗУЛТАТИ И ЗАКЉУЧЦИ ИСТРАЖИВАЊА

Докторска дисертација „*Детерминанте одрживости пословања и профитабилности малих и средњих предузећа у Републици Србији у условима Covid-19*“ представља значајно истраживање у коме су актуелизовани проблеми са којима су се суочила мала и средња предузећа у Републици Србији након избијања *Covid-19* пандемије. Посебна пажња

усмерена је на утицај пандемије на различите сегменте њиховог пословања, као и мере које су мала и средња предузећа предузела како би се изборила са изазовима на које је требало брзо реаговати. Коришћењем општих и посебних научних метода, кандидат је формулисао препоруке за менаџмент малих и средњих предузећа и импликације за макро менаџмент, у функцији обезбеђења њиховог опстанка, одрживог пословања и профитабилности у кризним условима.

Резултати истраживања указали су на предиктивне детерминанте које је потребно оснажити за успешно одржање пословања и развој малих и средњих предузећа у условима пост-*Covid-19*. Један од кључних закључака дисертације је потврђивање значајног позитивног утицаја људског капитала на опстанак и одрживо пословање малих и средњих предузећа у кризним условима. У том смислу, пословање у условима *Covid-19* пандемије захтева унапређење стратегије управљања људским ресурсима, усмерено ка повећању мотивације запослених, одржању високе продуктивности, прилагођавању запослених кризним условима, као и ка постизању флексибилности овог процеса.

На основу анализе структуре и садржаја докторске дисертације, јасно се издваја неколико кључних сегмената њеног научног и друштвеног доприноса. Научни допринос дисертације евидентан је у системском истраживању најзначајнијих фактора који утичу на одрживо пословање и профитабилност малих и средњих предузећа у Републици Србији у условима *Covid-19* пандемије. Поред наведеног, друштвени допринос дисертације огледа се у дефинисању препорука за менаџмент ових предузећа, у циљу континуитета и развоја пословања. Друштвени допринос дисертације произилази и из датих сугестија за креаторе макроекономске политике, у смислу сагледавања најважнијих детерминанти опстанка и одрживог пословања малих и средњих предузећа, приликом дизајнирања пројеката за подршку њиховом развоју.

4. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

У процесу научно-истраживачке активности чији је резултат докторска дисертација „*Детерминанте одрживости пословања и профитабилности малих и средњих предузећа у Републици Србији у условима Covid-19*“, уочљив је висок ниво самосталности кандидата Иване Мариновић Матовић. Имајући у виду избор теме, предмет, научни и друштвени циљ истраживања, као и постављене хипотезе истраживања, рад је формулисан у две целине – теоријску и емпиријску. Теоријски део обухватио је идентификовање и анализу доступне литературе која се бави феноменом малих и средњих предузећа, утицајем кризе уопште и кризе изазване *Covid-19* пандемијом на ова предузећа. Затим су правилно постављени методолошки оквири истраживања, где је кандидат показао висок ниво методолошких компетенција. У дисертацији су коришћене методе дескрипције, индукције, дедукције и генерализације, као и метод компаративне анализе. У циљу добијања резултата, основни метод који је коришћен за прикупљање података био је метод непосредног анкетирања. Прикупљени емпиријски подаци анализирани су коришћењем статистичког софтверског пакета *SPSS v.22.0*. Приликом анализе резултата коришћени су статистички тестови који су у складу са прикупљеним подацима.

На основу прегледа и анализе докторске дисертације закључује се да је њен научни допринос значајан, што произилази из чињенице да она представља прво свеобухватно

истраживање утицаја кризе изазване *Covid-19* пандемијом на мала и средња предузећа у Републици Србији, на њихов опстанак, одрживост пословања и профитабилност.

Предмет и циљеви истраживања, хипотезе, као и методологија коришћена у докторској дисертацији, квалитетно су конципирани, детаљно и релевантно објашњени. Резултати и закључци дисертације су систематично приказани у односу на постављене хипотезе, што је довело до потпуних и научно целовитих одговора на постављена истраживачка питања. У завршном делу докторске дисертације презентовани су адекватни закључци и оригиналне научне и стручне импликације као прилог самосталности научно-истраживачког рада кандидата.

Дисертација је написана у складу са упутствима и пропозицијама које се налазе у пријави теме и структурално прати захтевани формат. Организација поглавља у складу је са прописаном формом научног рада. Концептуални оквир, текст и истраживања обједињени су методолошки. Закључак Комисије је да ова дисертација представља оригинални научни допринос у оквиру теме којом се бави и уже научне области којој припада.

5. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Након детаљне анализе докторске дисертације Комисија констатује да су резултати истраживања, научни допринос и самосталност научног рада кандидата задовољавајућег квалитета. Сходно томе, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата Иване Мариновић Матовић под називом: „Детерминанте одрживости пословања и профитабилности малих и средњих предузећа у Републици Србији у условима *Covid-19*“, и Наставно-научном већу упућује следећи

ПРЕДЛОГ

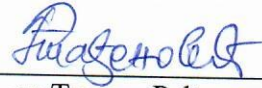
да се *Извештај Комисије о оцени докторске дисертације* прихвати и да се кандидату *Ивани Мариновић Матовић* одобри јавна одбрана дисертације под називом „*Детерминанте одрживости пословања и профитабилности малих и средњих предузећа у Републици Србији у условима Covid-19*“.

У Косовској Митровици, 18.04.2022. године

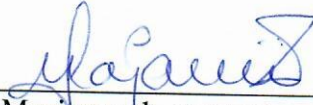
ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

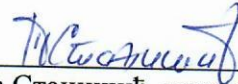
др Љиљана Арсић, редовни професор
Економског факултета Универзитета у Приштини,
председник

др Тамара Рађеновић, доцент
Факултета Заштите на раду Универзитета у Нишу,
члан

др Дарко Марјановић, виши научни сарадник
Института економских наука у Београду,
члан

др Тања Станишић, ванредни професор
Факултета за хотелијерство и туризам у Врњачкој Бањи,
Универзитета у Крагујевцу,
члан

др Милош Павловић, доцент
Економског факултета, Универзитета у Приштини,
ментор